SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIV (28)
Štev. (No.) 48

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
27. novembra 1975

POČASTITEV SENATORJA FRANKA LAUSCHETA OB NJEVOGI 80-LETNICI

Osemdeset let je lepa življenjska doba. Še lepša pa, če jo je mož, ki jo praznuje, preživel sredi dela za narod in državo v kateri mu je tekla zibelka, pa tudi za narod iz katerega izhaja, katerega kri se pretaka po njegovih žilah. Tak je primer bivšega senatorja Franka J. Lauscheta, po rodu Slovenca, rojenega 14. novembra 1895 v hiši ob St. Clair Avenue v Clevelandu.

Tekom svojega življenja je Frank Lausche iz najnižjih mest v javnem delu počasi stopal na važnejše položaje, dokler ni praktično prišel do najvišjih pozicij v ameriškem političnem življenju. Iz mestnega sodišča je bil izvoljen na okrajno, postal nato župan Clevelanda, petkrat bil izvoljen za guvernerja države Ohio in nato ponovno za zveznega senatorja v Washingtonu. Nekajkrat so ga omenjali tudi kot resnega možnega kandidata za predsednika ZDA.

Pa tako aktiven in odločujoč v ameriškem prostoru, ni nikdar pozabil svojega porekla in bil vedno naklonjen do Slovencev. Udeleževal se je njih prireditev, pomagal kjer je le mogel, in imel razumevanje za vse probleme. Tako je tudi pravilno razumel položaj v domovini med vojno in revolucijo, in bil dober oče za begunce, ki so se potem pričeli naseljevati v ZDA.

Zato so mu Slovenci iz Clevelanda in vsega Ohia in drugih predelov ZDA v izraz hvaležnosti priredili 9. novembra posebno praznovanje, na katerem so slavili njegovo osemdesetletnico.

SLAVNOST V DVORANI PRI SV. VIDU

Nad štiristo predstavnikov slovenskega in ameriškega življenja se je zbralo tisto nedeljo zvečer, da so, z častnimi gosti na čelu, prisostvovali akademiji in slavnostni večerji. Vodja vseh priprav je bil Jože Melaher, ki je vrsto let v prijateljskih stikih s senatorjem Lauschetom, vodja programa na banketu pa je bil okrajni sodnik A. Pryatel, dolgoletni politični sodelavec slavljenca v Clevelandu in Columbusu.

Pri častni mizi so sedeli po vrsti pisatelj Karel Mauser, Jože Melaher, mestni župan Perk, msgr. William Gallagher, gospa Jane Lausche, sen. Frank Lausche, škof William Cosgrove, sodnik August Prijatelj, Louis Seltzer, bivši glavni urednik dnevnika The Cleveland Press, dr. Edvard Pevec, župnik sv. Vida.

Banket je z molitvijo otvoril škof Cosgrove. Nato je slavljencu voščil domači župnik dr. E. Pevec, nekdanji glavni urednik The Cleveland Press in osebni prijatelj sen. Lauscheta Louis Seltzer je povedal, kako blizu je bil sen. Lausche stvarno izbiri za demokratskega predsedniškega kandidata.

GOVOR JOŽETA MELAHERJA

Senatorja Lauscheta je nato nagovoril tudi član Narodnega odbora za Slovenijo in aktivni član slovenskega

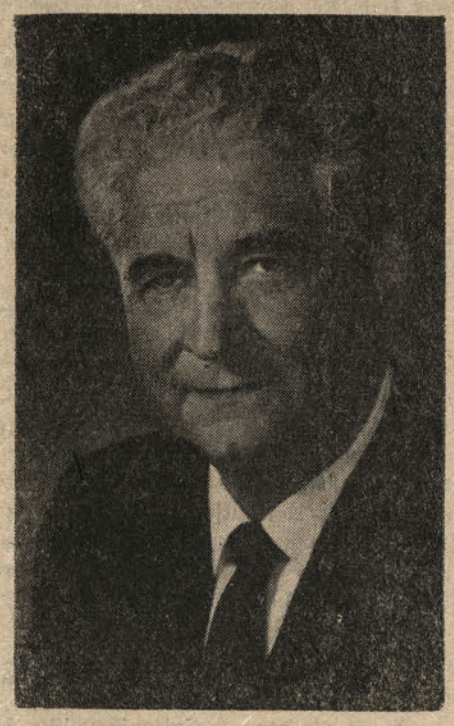

javnega življenja v Clevelandu, Jože Melaher, ki je dejal:

„Gospod predsednik, senator Lausche in ga. Lausche, častni gostje, dragi prijatelji:

Začnem svoj pozdravni govor v slovenščini. Slovenci vemo, kaj je senator Lausche pomenil za Slovence v ameriškem javnem življenju, saj je bil prvi Slovenec v Ameriki, ki se je po svobodni ljudski volji povzpel do najvišjih položajev v ameriški javni upravi in se je njegova politična kariera resno približala celo predsedniškemu mestu Združenih držav Amerike. O tem bodo več govorili njegovi osebni prijatelji in sodelavci v ameriškem javnem življenju. Zelo malo pa je celo Lauschetovim prijateljem znano, kaj je takratni guverner Frank Lausche storil za nas Slovence, ki smo prišli v Ameriko po drugi svetovni vojni. Zato mislim, da je prav, da ob tej priložnosti izrazimo našo hvaležnost tako, da bodo to razumeli tudi njegovi prijatelji. Osvetliti želim tiste Lauschetove značilnosti, ki odlikujejo njegovo osebnost kot državnika z jasnim načelnim stališčem v času, ko je prevladovala nenačelnost v mednarodnih odnosih."

Jože Melaher je nato nadaljeval v angleščini, da so ga razumeli tudi ameriški predstavniki javnega življenja, ki so se udeležili slavnosti in med drugim povedal naslednje:

„Ta slavnost naj bi bila prirejena v skupnosti Slovencev, ki toliko dolgujejo senatorju Lauschetu, mi, ki smo prišli v to deželo po drugi svetovni vojni. Veseli pa nas, da se je spremenila v to veliko slavnost, ker je prav, da naše misli povemo širši javnosti.

V minuli vojni je naš slovenski narod strašno trpel. Sovražni okupator ga je neusmiljeno hotel iztrebiti. Edina pomoč je mogla priti od velikih zavezniških sil. Toda takoj v začetku se je upanje v pomoč in osvoboditev usmerilo v dve nasprotni smeri, kar je tako tragično razdelilo naš narod. Večina Slovencev je usmerila svoje upe za osvoboditev na Zahod, manjšina je vztrajala, da mora osvoboditev priti samo z Vzhoda. Biti takrat za Ameriko, za zahodne demokracije, je pomenilo biti ožigosan za izdajalca, za prodajalca svoje domovine ameriškim imperialistom, je pomenilo biti določen za usmrtitev. Nekateri bi morda še trdili, da to ni res, toda 30 let po tistih tragičnih dneh v Sloveniji je pro-ameriške Vietnamce doletela enaka usoda.

Zakaj govorim o teh dogodkih, ki na videz nimajo zveze z današnjo slavnostjo? Imajo jih, ker je bil takratni guverner Frank Lapusche zapleten v eno največjih človekoljubnih akcij v pomoč svojim rojakom v njihovem brezupnem položaju. Takrat je guverner Frank Lausche stal sredi zmešnjave mednarodne politike z daljnosežnim pogledom; rekel bi, stal je skoraj popolnoma sam. In kakor je čas pokazal, je pravilno predvideval. Amerika bi bila dandanes v mnogo boljšem položaju, če bi sledila njegovemu zgledu.

Konec vojne je tisoče in tisoče rojakov moralo zapustiti domovino, da so se rešili sigurne smrti. Begunska taborišča so bila natrpana dojenčkov, otrok, družin, brez strehe, brez hrane, v sovražnem okolju, ljudje, ki jih nihče ni maral.

Senator Lausche, verjemite mi, da ni mogoče popisati, kako smo čutili takrat, ko je do nas prišlo sporočilo, da je v daljni ameriški deželi, v neznani državi Ohio, slovenski guverner po imenu Lausche, ki sočustvuje z našim trpljenjem in nam hoče pomagati, nam najti nov dom, da začnemo novo življenje v Ameriki.

Leta 1949 so prve družine prišle v Cleveland. Zgrnile so se okoli slovenskih župnij in se naselile v slovenskem okolju, ki je bilo takrat tik pred razsulom. V kratkem času so se stare slovenske župnije in okolje poživile in postale aktivne. Skoro 30 let je minilo — slovenske župnije in slovenska skupnost je preživela novo generacijo. K temu so pripomogli, to moram poudariti, mnogi delovni Slovenci in naši duhovniki so storili vse, da so naše župnije in naše okolje ostale nedotaknjene, toda njihova naloga bi bila skoro neizvedljiva, če bi bil takratni guverner Lausche zavzel drugačno stališče.

Senator Lausche, neizmerno me veseli, da Vam lahko izrečem zahvalo in povem Vašim spoštovanim prijateljem, kako globoko je v naših srcih ukoreninjeno spoštovanje do Vas in zahvala za vse, kar ste storili za svoje rojake v njihovih najbolj tragičnih trenutkih.

Vem, senator Lausche, da tega niste nikdar obžalovali Ko ste videli današnji program in zagledali svetle obraze mladih nastopajočih na odru, ko ste nedavno videli slavnosti Baragovega dne, ko sta se slovenska kultura in slovenska tradicija razprostrli pred Vami kot v pravljici, je gotovo zadovoljstvo prevzelo Vaša čustva in misli: „Pomagal sem staršem teh otrok da so prišli v to deželo. S svojo zvestobo slovenski dediščini so toliko doprinesli ameriški kulturi."

Senator Lausche je vedno ostal v stiku s problemi rojstne domovine svojih staršev, s Slovenijo. Pravice slovenske manjšine na Koroškem, Trst in nedavna ukinitev slovenske oddaje na Glasu Amerike, itd.; ni slovenskega problema, ki ga senator Lausche ne bi proučeval in ga pomagal reševati.

Mislim, da tudi govorim iz Vaših misli, senator Lausche, če rečem, kako srečni bi bili slovenski pionirji, če bi mogli biti navzoči na slavnosti 80-letnice enega svojih največjih sinov. In kako srečen je danes naš slavljenec Frank Lausche, ki obhaja svojo 80. obletnico v isti soseski, v kateri je rasel. Cerkev sv. Vida še vedno mogočno kraljuje nad starimi slovenskimi domovi, še vedno morete hoditi po isti cesti, po kateri je Vaša mati vsak dan hodila v cerkev in kjer ste Vi usmerjali svoje prve korake v šolo. Slovenski dnevnik „Ameriška domovina", Vaš najmočnejši politični zagovornik, še vedno prinaša Slovencem dnevne novice — in imena tistih, ki se za vedno poslovijo.

Tako, senator Lausche, skupaj z Vašo 80. obletnico, vsi srečno proslavljamo tudi naš obstoj!"

Jože Melaher je nato slavljencu izročil plaketo Narodnega odbora za Slovenijo in mu ob izročitvi dodal: „Kot skromen dokaz naše hvaležnosti in spoštovanja Vam izročam tole plaketo, ki naj bi jo Vam dal predsednik Narodnega odbora za Slovenijo ob priliki sprejema v Washingtonu. Vi ste ponos slovenskega naroda. Bog Vas živi, senator Lausche! Še na mnoga leta!"

Plaketa, za katero je napravil načrt akademski slikar Ivan Bukovec, je iz oniksa, okrašena s slovenskim grbom in zastavo in nosi napis: FRANK J. LAUSCHE — SLOVENSTVU V ČAST, NARODU V PONOS! — NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO.

Nato je J. Melaher prebral še brzo-

(Nad. na 2. str.)

Čestitke predsednika Narodnega odbor za Slovenijo, Miloša Stareta

Ob priliki slavnostne akademije, na kateri so ameriški Slovenci proslavili osemdesetletni jubilej senatorja Franka Lauscheta, je predsednik Narodnega odbora za Slovenijo poslal jubilantu sledeč brzojavni pozdrav:

Visoko spoštovani gospod senator!

V imenu vseh svobodoljubnih Slovencev vam izrekam iskrene čestitke k vašemu 80. rojstnemu dnevu. Čestitkam pridružujemo zahvalo, da ste ostali zvesti svojemu slovenskemu poreklu in ste kljub najvišjim položajem, ki ste jih s svojo izredno sposobnostjo dosegli v Združenih državah Amerike, vedno bili v svojem srcu in v svojih dejanjih tudi Slvenec. Bolečina slovenskega naroda med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo je bila tudi vaša bolečina.

Tudi v bodoče ne pozabite na slovenski narod, ki tako hrepeni po svobodi. Ponosni smo na vas. Bog vas živi še mnogo let!

Miloš Stare
predsednik
Narodnega odbora za Slovenijo
R. L. Falcón 4158
Buenos Aires

Mensaje de los obispos

Al término de la Asamblea que congregó a setenta y un arzobispos y obispos de todo el país en la localidad de San Miguel, los prelados dieron a conocer un mensaje, que tiene como destinatario a todo el pueblo argentino.

Si bien no es deseo de los asambleístas "repetir" lo que en otras ocasiones han manifestado, al considerar de inmediato la situación del país, y "junto con la comunidad nacional", tienen clara conciencia "de las graves dificultades políticas, económicas, sociales y espirituales que se viven" y están preocupados de que esa acumulación de problemas genere "un clima general de frustración y desesperanza". Juzgan particularmente peligroso "ceder a esta tentación" porque —afirman— "constituimos un pueblo joven, con verdaderas posibilidades y con vocación histórica". No les cabe duda a los miembros de la jerarquía eclesiástica que se transita por "una crisis profunda, pero no necesariamente insoluble". Y si bien consideran al momento actual como "grave en la historia y quizás con hondas repercusiones para el futuro, dependerá de todos los argentinos —estiman— que transformemos la crisis en proceso de purificación, crecimiento y superación".

Señalan seguidamente los obispos que el tema del Año Santo —Renovación y reconciliación— mantiene su vigencia sobre toda la humanidad. "Necesitamos renovarnos y reconciliarnos en la paz y en la serenidad de los espíritus..., prevenir que esa lucha —política, previa a las elecciones— no se convierta en guerra política. Necesitamos renovarnos en la justicia y en la libertad para asegurar 'un nuevo orden social —difícil pero posible— donde los débiles sean defendidos, los violentos castigados, el deber exigido y la libertad asegurada'."

Novi dogovori Rim-Beograd

(Od našega dopisnika v Gorici)

Prvi oktober 1975 bo ostal zapisan tako v italijanski kot v jugoslovanski sodobni zgodovini. Tega dne sta namreč vladi v Rimu in Beogradu uradno sporočili obema parlamentoma pomembne novosti v zvezi s teritorialno ureditvijo med državama. Z drugo besedo: šlo je za dokončno ureditev vprašanja nekdanje cone B bivšega Svobodnega tržaškega ozemlja, ki ga je rimska vlada „uradno" prepustila Jugoslaviji.

Po zadnji vojni je namreč — kot znano — nastalo Svobodno tržaško ozemljo (STO), s katerim so hoteli zavezniki rešiti kočljivo tržaško vprašanje. Nastali sta pri tem dve področji: cona A s Trstom in okoliškimi občinami (povečini slovenskimi), ki so jo upravljali Angleži in Američani ter cona B pod jugoslovansko upravo. Po dolgotrajnih in nevarnih polemikah je leta 1954 prišlo do „de facto" ukinitve STO-ja ter prehoda cone A pod italijansko in cone B pod jugoslovansko upravo (za slednjo se ni dosti spremenilo).

Italija se pa nikdar ni hotela sprijazniti z dejstvom, da je „izgubila" oblast nad cono B (Koper, Piran, Portorož), zato je stalno zatrjevala, da ima še vedno, kljub jugoslovanski upravi, suverenost nad omenjenim ozemljem. To pa je vzbujalo upravičeno nejevoljo Jugoslavije in privedlo občasno do poostritve odnosov med državama. Podobna situacija je leta 1970 celo pripomogla k nenadni večmesečni odložitvi Titovega obiska v Rimu.

Izgleda, da je zadnja leta stvar začela vedno bolj zoreti in je tako letošnjo jesen prišlo do meddržavnega sporazuma za definitivno priznanje obstoječih meja med Italijo in Jugoslavijo.

Da se je vse to zgodilo par mesecev po konferenci v Helsinki, tudi ni slučaj. (Menda je to prvi otipljiv rezultat v Evropi!...)

To pomeni predvsem, da je tudi rimska vlada izbrala svojo „Ostpolitik", če lahko primerjamo to s stvarnostjo Zvezne republike Nemčije, ki je za Brandtove vlade pogumno priznala mejne (in zanjo mnogo hujše od italijanskih) spremembe, ki so jo povzročile povojne radikalne mutacije na evropskem zemljevidu.

Kaj vse to pomeni nam, še posebno zamejskim Slovencem? Ne zanima nas tu toliko, koliko metrov ozemlja bo na račun priznanja obstoječe stvarnosti pridobila Italija-konkretno vrh Sabotina in par praznih področij. Nas bolj zanima to, kar bo dogovor pomenil za zadržanje do slovenske manjšine in priznanje njenega statusa. Danes še ne poznamo točnih postavk dogovora (če je sploh že podpisan ni znano). Vemo le, da obetajo nove možnosti za priznanje pravic obeh manjšin, slovenske v Italiji oz. italijanske v Istri. Res pa je, da s tem sporazumom avtomatično odpade londonski Memorandum, ki je s priloženim Posebnim statutom vsaj načelno oz. pravno ščitil Slovence na Tržaškem. Novost je sedaj v tem, da bomo vsi Slovenci v Italiji enaki. V kakšni meri in koliki meri pa se bo ta enakost razlikovala od sedanjega stanja? Ne vemo.

Mimo vsega pa lahko zatrdimo, da kot pripadniki slovenskega naroda z zadovoljstvom gledamo na doseženi sporazum. To pa zlasti zato, ker je s tem Slovencem uradno priznana slovenska obala ob Jadranu, kar je doslej Italija osporavala. In to brez ozira na trenutno režimsko stanje, saj režimi enkrat minejo, narod pa bo ostal. Slovenski narod bo tako lahko nemoteno razvijal svojo vestransko rast, tudi na pomorskem področju. S tem mit Lepe Vide ne bo ostal več samo pravljični okvir: naša prisotnost ob Jadranskem morju bo postala stvarnost!

In končno, stvari se bodo morale urediti tudi na cerkveno pravnem področju. Dosedanja ureditev tržaško-koperske škofije je s tem prenehala, Svetj sedež sam je že z zadnjimi ukrepi in imenovanjem apostolskega administratorja ter opredelitvijo njegovih kompetenc začrtal novo smer. Upati je, da bo Vatikan kmalu priznal samostojno škofijo v Slovenskem Primorju s sedežem v Kopru (govori se tudi o možnosti dveh škofovskih sedežev, v Kopru ter Novi Gorici, kar bi bilo še bolj pravilno, čeprav zaenkrat verjetno do tega ne bo prišlo). Le na ta način bo tudi v tem oziru prišlo do prave in odgovarjajoče rešitve zapletenih vprašanj, mimo katerih tudi vatikanska diplomacija ne more.

A. B.

FRNCOVA ŠPANIJA – KRALJEVINA

Po več kot mesec dni dolgi agoniji je v Madridu pretekli teden umrl gral. Francisco Franco, ki je 36 let vladal Španiji in ji posvetil vse svoje sile in življenje.

Francova zadnja usluga, ki jo je napravil Španiji, je bila, lahko rečemo, prav ta mukepolna agonija. Prenos oblasti na politično neizkušenega princa in naslednika Janeza Karla je bil postopen. Sprememba se je Špancem bližala z vsako uro ugašajočega Francovega življenja, tako da je princ Janez Karel zavladal v državi takorekoč neopaženo. Medtem je za Španijo celo izvojeval diplomatsko zmago, ko je preprečil maroškemu vročekrvnemu kralju Hassanu II. vdor v špansko Saharo in si tako ustvaril avtoriteto, ko je bil gral. Franco še živ.

Francova posmrtna poslanica španskemu narodu, v kateri prosi odpuščanja in odpušča vsem, ga je napravila v očeh Špancev še večjega, kakor je za večino že bil, ko je bil še živ.

Španija pod Francom je bila dežela miru, ki si ga je pod njegovim vodstvom priborila z zmago nad komunizmom po triletni državljanski vojni. Moskva je takrat doživela svoj prvi poraz, ko je poskušala seči čez svoje meje v svobodni svet. V Španiji Franco ni mogel razviti demokracije, ker mu je Zahodna Evropa ostala sovražna, dasi se je zavedala, da jo je rešil komunizma. Dvignil pa je Španiji življenjsko raven, tako da ima sedaj vse možnosti svetle bodočnosti — če bodo Španci pametni.

Franca so od vseh strani obrekovali. Moskva in drugi levičarji to danes še vedno delajo, dasi je znano, da je bilo npr. njegovo „zavezništvo" s Hitlerjem in Mussolinijem samo hladno premišljena politična poteza. Oba je namreč sovražil. Danes je vsemu svetu na razpolago njegova zadevna korespondenca. Svojo tkim. Modro divizijo je poslal na rusko fronto ne iz ljubezni do nacistov, temveč iz sovraštva do sovjetskega komunizma. Istočasno se je s tem iznebil enega svojih najbolj fašističnih generalov. Praktičen je bil v svoji zunanji in notranji politiki, tudi na drugih področjih. S Falango je prekinil stike, ker je spoznal, da bo mogel uspešneje vladati brez skrajnežev. Nadomestil jih je s tehnokrati iz Opus Dei, ki so potisnili Španijo v 20. stoletje.

Ostal pa je kljub starosti vedno buden nad politično stvarnostjo modernega sveta. Zavedal se je, da ostaja iberijski polotok eden najvažnejših opornikov svobodne Zahodne Evrope proti sovjetski dominaciji Sredozemlja in Afrike. Zato se ni pomišljal do zadnjega najstrožje postopati z agenti marksistične ideologije.

Evropa je bila varna v zahodnem Sredozemlju, dokler je Franco vladal v Španiji. Te zasluge mu svobodni svet ne more zanikati, kakor mu Španci ne morejo zanikati, da je Španijo rešil grozot 2. svetovne vojne in neznane usode. Škoda le, da ni znal — ali ni mogel — v skoro štirih desetletjih svoje praktično neomejene oblasti v državi pravično rešiti problema Baskov in drugih manjšin. A na problemu manjšin bolehajo tudi demokratska Francija, socialistična Avstrija, demokratska Italija in druge evropske demokracije in diktature, med njimi ZSSR.

Novi španski vladar, princ Janez Karel, ki je bil s svojo ženo, grško princezinjo Zofijo, že prisegel kot španski kralj, je v prestolnem govoru napovedal liberalizacijo notranjepolitičnega življenja v Španiji in obljubil, da bo „varuh ustavnega sistema in zagovornik pravičnosti. Naj se nihče ne boji, da bom na to pozabil. Toda naj tudi nihče ne upa, da bo imel prednosti ali privilegije."

Po ugotovitvi Gallupa je 86% Špancev naklonjenih kralju in je samo 33% vprašancev izrazilo skrb za bodoč politični razvoj v državi. Ni dvoma, da bodo španska KP in drugi levičarski teroristi ovirali miren razvoj Španije. Od politične modrosti Francovih naslednikov in od zadržanja svobodnega sveta do Španije je odvisna nadaljnja bodočnost iberijskega polotoka.

PROSLAVA POLJSKEGA NARODNEGA PRAZNIKA

11. novembra je poljski državni praznik. Praznik namreč Poljakov v emigraciji, kajti v Poljski republiki, sovjetskemu satelitu ,se ta dan ne praznuje. Odgovarja našemu 29. oktobru, kajti 11. nov. 1918 je maršal J. Pilsudski naravnost iz Magdeburške ječe slavnostno vstopil v Varšavo in prevzel vlado Republike, katero je s svojem orožjem združil in osvobodil po 120 letni izgubli suverenosti. — Pri sv. maši v poljski cerkvi na ul. Mansilla je imel lep poljski govor rektor poljskih emigrantov p. Grzybowski OFM, nato pa kasteljanskega škof iz Lomas de Zamora msgr. Desiderio Colino, ki se je pravkar vrnil iz obiska na Poljskem. Po cerkveni solvesnosti se je vršila proslava v cerkveni dvorani, ki jo je vodil ing. Palkowski. Ta je pozdravil najprej goste: škofa, predsednika Zasužnjenih narodov, zastopnika Litvincev, Estoncev in Slovencev (dr. Tineta Debeljaka). Nato je dal besedo predsednici Društva Poljakov ge. Mahnikowi, ki je podala smisel historičnega dne 11. nov. 1918 tudi za naš čas in predvsem za našo emigracijsko mladino. — Za njo sta govorila še prejšnji dolgoletni predsednik general Zawisza, ter predstavnik za Argentino poljske vlade v Londonu gral. Jacyna. Ta je podal predvsem svoje osebne spomine na udeležbo tega dne l. 1918 ter o položaju sedanje Poljske v svetu. — Po tem oficielnem delu je sledil kulturni del počastitve. Moč poljskega kulturnega dela obstaja v folklornih plesih in v petju pevskega zbora im. F. Chopina. Prvega vodi ga. Newiadomska Boguslawiewiczowa ter vedno nastopa z velikim uspehom. Tudi tokrat, začenši s plesnimi nastopi najmlajših do 5 let, potem starejših do 9 let, nato mladenk ter prave dozorele mladine. Z vsemi nastopi je žela veliko odobravanje. Prav tako pevski zbor imena Chopina, ki ga vodi že dolgo let prof. A. Dilong. Kakor je videti, se je ta zbor zadnja leta zelo pomladil in ne šteje več kot dobrih trideset pevcev. Toda glasovi so mladi, čisti in polni ter je to najboljši, reprezentativni poljski emigrantski zbor. Zapel je več poljskih narodnih, predvsem vojaških pesmi, v najnovejših priredbah domačih in zdomskih skladateljev. — Po zborovskem petju je nastopila operna pevka iz Colona Alma Mieszczanska, ki je po rodu sicer Argentinka, toda poročena s Poljakom. Zapela je v čudovitem sopranu odlomek iz poljske opere Halka ter neko kompozicijo po poljski narodni pesmi. Žela je veliko odobravanje. — Kot zadnji del pa so nastopili poljski skavti s prizori otroških iger, potem pa tudi s sceno iz odprtega tabora, s pesmimi, deklamacijami in domorodnimi besedami.

Slovenci smo se tako tudi letos pridružili temu poljskemu narodnemu prazniku.

—e —k

Mednarodni teden

NA PORTUGALSKEM se notranjepolitični položaj vedno bolj zaostruje, ko se širi razkol med levičarji in desničarji v oboroženih silah. Lizbona, glavno mesto države, je trenutno v oblasti levičarskega dela vojske, medtem ko ima desničarski del svojo trdnjavo predvsem v mestu Oporto na severu države. Zaradi vedno večje nediscipline v oboroženih vrstah je vlada stopila v stavko, češ, da „ne more vzpostaviti reda in vladati." Vojaški odbor, ki stoji nad vlado, je ministrom ukazal vrniti se na svoje položaje.

V ANGLIJI je komunistična partija utrpela hud udarec, ko je izgubila kontrolo nad 1,170.000 članskim sindikatom avtomobilske industrije. V sindikalni odbor sta bila izvoljena dva sredinska delegata, tako da so sredinci naprav komunistom v večini v razmerju 4:3.

DRŽAVE IZVOZNICE BAKRA, organizirane v CIPEC (Zaire, Zambia, Perú in Čile) so v svoj krog sprejele Indonezijo ter kot „čakajoče" člane Papua New Guineo in Avstralijo. CIPEC namerava s Skupnim evropskim trgom ustvariti zalogo bakra v višini 1000 milijonov dolarjev.

SOCIALIZIRANA MEDICINA v Angliji je v vedno večjih težavah. Nad 30.000 angleških zdravnikov je stavkalo, ker zahtevajo krajši tedenski delovni urnik (sedaj je ta dolg 80, ur, predno jim štejejo nadure) in višje plače (te se sedaj sučejo med 600 in 1200 dolarji mesečno).

BIVŠI ZAHODNONEMŠKI socialistični predsednik Brandt je nameraval izvršiti samomor, ko je policija odkrila, da je imel za svojega zaupnika sovjetskega vohuna Guillaumeja. Zadevna Brandtova izjava je objavljena v življenjepisni knjigi, ki bo izšla januarja 1976 v washingtonski založbi New Republic Books.

V ANGOLI, bivši portugalski koloniji v srednji Afriki, se bije državljanska vojna med sovjetsko MPLA ter kitajsko FNLA in južnoafriško UNITA, ki jo podpirajo tudi ZDA. MPLA, ki je proglasila svojo vlado v Luandi, glavnem mestu Angole, je zadnje dni v bojih izgubila teren na račun FNLA in UNITA, ki trenutno še nastopata skupaj proti MPLA. Južnoafriška Unija je pozvala zahodne sile, naj pomagajo UNITA potolči sovjetski poseg v Angolo, kjer se v vrstah MPLA poleg domačih partijcev bijejo tudi Kubanci in vojaki iz drugih komunističnih držav, prave mednarodne brigade.

POČASTITEV SEN. FRANKA LAUSCHETA OB NJEGOVI 80-LETNICI

(Nad. s 1. str.)

javko s častitkami predsednika Narodnega odbora za Slovenijo Miloša Stareta, katere besedilo objavljamo posebej.

BESEDE KARLA MAUSERJA

Za J. Melaherjem je spregovoril in čestital senatorju Lauschetu še pisatelj Karel Mauser, ki je dejal:

Dragi gospod Lausche!

Lepoto dneva največkrat dojemamo šele na večer, ko sonce, ki se spravlja k pokoju, pozlati vso zemljo in vso rast, od trave do dreves. Ko čutimo, da je spokojnost postala tudi naš delež, ko v miru presojamo in sprejemamo kot božji dar tudi hudo, ki nas je čez dan zadelo.

Tako je tudi z življenjem velikih ljudi. V resnici se ustavimo ob njem z vsem spoznanjem šele ob njegovem večeru, v času, ko je mimo najbolj široka delavnost, mimo največja ustvarjalna gorečnost, mimo mnoge zmage in porazi, mimo mnogi neizpolnjeni načrti in hrepenenja, mimo tudi mnoge bridkosti in mnoga razočaranja. Ne morem reči, da nismo občudovali življenja in poti svojih velikih ljudi. Prav tako pa je res, da smo jih radi merili z dnevnimi merili, v katerih je vedno toliko tistih sodba, ki so nam jih ustvarili drugi, ki niso zrasle iz našega prepričanja, še manj iz mirnega in resnega presojanja.

Danes gledamo v življenje velikega moža, ki bo ta teden praznoval osemdesetletnico svojega rojstva, moža v tistem pravem pomenu, ki ga izraža slovenska beseda. Mož v naši besedi pomeni človeka, ki stoji za svoja načela in svoje prepričanje, ki se ne boji ne strel ne viharjev, ki rajši pride v zamero, kakor da bi odstopil od tega, kar po vesti vidi za pravično in resnično. Ne boji se stati sam, če je tako treba in ga ni sram priznati napake, če jo stori.

To je v naši slovenski besedi mož in za takega imamo mi vsi našega današnjega slavljenca, z visokimi častmi ovenčanega Franka Lauscheta!

Znal je združevati v sebi dva svetova, kar mnogi niso znali. Svet slovenske preprostosti, ki jo je prelila vanj njegova mati, ki je zrasla iz dolenjske trde in kamnite zemlje in svet ameriške širokosti, v kateri je današnji slavljenec rastel.

Preprostost in širokost je dvoje znamenj vseh velikih ljudi. Preprostost namreč odpira srca ljudi, širokost na stežaj vabi. S preprostostjo in širokostjo je stopil v javno življenje, ko je postal sodnik. Obdržal je ti dve čudoviti čednosti na županskem mestu in nesel obe s seboj v Columbus, ko je postal guverner ohajske države. Ostal jima je zvest tudi v zadnji visoki javni službi — kot senator Združenih držav ameriških.

Preprostost in širokost pa je postavil naš današnji slavljenec na osnovo, ki bi morala biti najvišja postava za vsakega javnega delavca — na poštenost. Držal se jo je ne le tedaj, ko ga je dvigala, tudi takrat, ko mu je vezala roke. Ne le tedaj, ko mu je pridobivala prijatelje, tudi tedaj, ko je zavoljo nje padalo kmenje na pot.

Danes z njim vred gledamo nazaj. Polovico svojih osemdeset let je preživel v javnem življenju. V tej preteklosti lahko vidimo skrb in nauke preproste dolenjske matere, ki so v sinu obrodili bogat sad in širok objem ameriške zemlje, ki je v svoje naročje sprejemala vse, ki so hrepeneli po sreči in svobodi. Danes z njim vred gledamo v bleščanje jezikov, kultur in tradicij, ki so jih emigranti različnih narodnosti prinašali na ameriška tla. In vsi vemo: tudi sin slovenskih emigrantov, Frank Lausche, je preko svoje preproste matere prinesel ameriški zemlji prelepe darove preprostosti, zvestobe in poštenosti, darove, na katerih stoji ne le sreča posameznikov ampak tudi blaginja naroda.

Čudovito lep je dan zdaj, ko ga gledamo iz večera. Klici zmagoslavij so že zamrli, tudi vzdihi bridkosti so že utihnili. Zlat sijaj je razlit nad zmagami, prav tako kakor čez bridkosti.

Mar ni to najlepše gledanje nazaj, dragi gospod Lausche? Gledanje človeka, ki mu v naši besedi pravimo mož.

To za nas ste. Mož, ki ga spoštujemo, in to spoštovanje naj vam bo najlepši dar, ki Vam ga za Vaš osemdeseti rojstni dan poklanja slovenski človek."

Sledili so še nekateri pozdravi, med njimi je mestni župan R. Perk omenil, da je senator Lausche njegov vzor v javnem življenju, in da je „eden največjih mož sedanje dobe."

Voditelj slavja sodnik Prijatelj, je nato še omenil, da je na slavje bilo poslanih vrsta brzojavnih čestitk. Izmed njih je prebral le čestitke predsednika ZDA G. R. Forda in njegove žene.

SLAVNOSTNA AKADEMIJA

Pri celotni slavnosti, prirejeni v čast senatorju Lauschetu, je nastopalo okrog 170 ljudi. Bilo je res ganljivo, ko so „Slovenski fantje", folklorna skupina „Kres", „Mladi harmonikarji", pevski zbor „Korotan", slovenski šoli sv. Vida in Marije Vnebovzete June Price ter Dolores Mihelich ter Caroline Budan podajali svoje točke. Jubilant je bil do solza ganjen, ko mu je najmlajša nastopajoča komaj petletna deklica po slovensko zapela. Vsi so storili kar največ, da je proslava uspela, kakor si je slavljenec zaslužil.

LAUSCHETOVA ZAHVALA

Sen. F. J. Lausche se je ob koncu zahvalil za čestitke in celotno prireditev, se spomnil svojih staršev in naselbine v oni dobi ter dejal, da sedaj, ko so vsi visoki položaji in vse visoke časti mimo, prihaja nazaj domov in se čuti tesnejše povezanega s starimi prijatelji, s sredo, v kateri je rastel, zorel in iz katere je šel na pot uspehov. Opozoril je na načela morale svoje mladostne dobe in na te sedanje ter dejal, da je ostal zvest starim in da so mu sedanja nesprejemljiva, da pomenijo zanj globoko razočaranje.

Svoje čutenje s slovenstvom in slovensko pesmijo je F. J. Lausche opisal takole: Kadarkoli so me mučile težave in odgovornosti, sem se čutil poživljenega znova „uglašenega", ko sem prišel v Slovenski narodni dom in poslušal slovensko pesem.

Tako je poteklo slavje tega izrednega moža, ki je toliko storil za Slovence in za Amerikance. Eni in drugi so mu iz srca hvaležni. Zahvali in čestitkam pa se pridružujejo tudi argentinski Slovenci, katerim je Lausche svetal vzor. In seveda tudi naš list, ki jubilantu iz srca kliče: še na mnoga leta!

Lik Saharova

V. ŠE KOPENHAGEN „NOMENKLATURA

Kakor smo zadnjič poročali, se je v Kopenhagnu končalo „Mednarodno zasliševanje imena M. Saharova," imenovano po Saharovu, ki je na to pristal in dal pričevanjem svoj blagoslov. Poročali so predvsem sovjetski zdravniki, ki so potrjevali, da je v Sovjetski zvezi še kakih 10.000 političnih pripornikov, mnogo od teh je zdravih, pa jih zdravijo po umobolnicah po navodilih, ki jih daje politična policija. Toda v okvir tega zasliševanja spadajo tudi pričevanja, ki se nanašajo na druge narodne manjšine v SZ. Tako je nemški pastor nadvolžanskih Nemcev pričal o nehumanem preseljevanju Nemcev iz teh krajev. Poljaki so prikazali tudi rusko pričo Panina, ki je potrdil umor v Katynu; prav tako so drugi podali poročila o umoru 16 poslancev, predstavnikov varšavske vstaje, ki so jih Sovjeti perfidno zvabili na pogajanje v Moskvo, pa so tam izginili. Hoteli pa so Poljaki dobiti tudi kakšno pričo, ki naj bi podala razmere poljske manjšine v ruskih deželah, pa niso našli nobenega Poljaka, ki bi ga zadnjih deset let pustili iz Sovjetske Rusije v inozemstvo. Drugi spet so pričali, da so Poljaki zdaj najbolj preganjana manjšina v SZ.

Takoj po končanem Zasliševanju je SZ poslala prav tako v Kopenhagen posebno odposlanstvo Sovjetsko-danskega društva, ki naj tam v danskem parlamentu poda izjave proti Saharovu. To odposlanstvo sestavljajo štirje vseuč. profesorji in dva višja cerkvena dostojanstvenika: en patriarh in en rabin. Ti so na vprašanja odgovarjali v tem smislu, da je Saharov res bil velik učenjak, da pa se zdaj ne bavi z znanostjo, v kateri je zaostal, pač pa je naiven publicist, ki ga je neznanje pripeljalo na nevarne protisovjetske stranpoti. Imeli so predavanje na televiziji, kjer so dokazovali, da je odlikovanje Saharova „mahinacija teh, ki hočejo za vsako ceno uničiti delo v Helsinkih, ki je največji uspeh sodobnosti, omajati déténte in sovjetsko-dansko prijateljstvo." Ta nastop tega odposlanstva in zanikanje dovoljenja potovanja v Oslo, sta doslej glavni reakciji Sovjetske zveze na Nobelovo nagrado Saharovu.

Za konec našega postopka o Saharovu pa dodajmo še dva citata iz njegove zadnje brošure „Moja dežela in svet":

„Je izredno značilno, da naša družba ni v nikakem oziru družba socialne pravičnosti. Čeprav znanstvena raziskavanja teh problemov pri nas še niso prišla do konca, ali pa se drže v tajnosti, lahko z gotovostjo trdim, da se je že v dvajsetih in tridesetih letih (1920 do 1940), predvsem in definitivno pa v povojnih letih razvila neka posebna partijska in birokratska plast družbe, ki se sama imenuje 'nomenklatura', pa je nekako isto kot Djilasov Novi razred. V znamenitem Orwelovem romanu '1984' je to 'notranja partija'. V Zvezni Nemški republiki (Vzhodni) se imenuje 'Sie-Genosse', t. j. 'Vi-tovariš', se pravi tovariš, ki se da nagovarjati z vso spoštljivostjo v drugi osebi množine. Ta plast ima svoj posebni življenjski slog, svoj poseben položaj v družbi — predstavlja 'šefe' nad 'glavami' mase, imajo svoj poseben način jezikovnega izražanja ter način mišljenja. Pripadnost k tej 'nomenklaturi' se ne izgubi več in postane v nekem pogledu že — dedno."

Drug zgled, ki ga podaja Saharov o mogočnosti te nove družbe, pa naj bo usoda znanstvenika Hudenka, ki je pred letom umrl v ječi. „Nekoč je bil vodja socialno ekonomskih raziskav v dobi Hruščova. Kot vodji kolhoza mu je bilo dovoljeno popolno samostojno delati financijske, gospodarske in osebne poizkuse. Posrečilo se mu je znatno povišati produkcijo pri istočasnem zniževanju delavstva za petino. Stroški so padli, porastle pa delavske plače. Tako razmerje pa ni bilo všeč egoističnim interesom te 'nomenklature', ker jim ni šlo v račun. Zato so se hoteli Hudenka odkrižati. Ko so kolhoz na podlagi ministrstva likvidirali, je Hudenko zahteval od sodišča, da se izplačajo delavcem ustrezajoče mezde. Tedaj so ga obtožili, da je skušal državo oškodovati. Tak zločin pa se lahko kaznuje tudi s smrtno kaznijo. V njegovem primeru pa so se odločili za 'milo postopanje' z ozirom na njegove zasluge v preteklosti, njegov družinski položaj in zdravstveno stanje. Zato so ga obsodili 'le' na osem let ječe, kar je zanj pomenilo smrtno kazen, kajti v ječi je kmalu nato umrl."

In takih primerov je več.

Iz vsega tega se vidi, da je Saharov velik lik učenjaka, borca za človečanske pravice in humano postopanje predvsem s političnimi zaporniki, oz. je za popolno amnestiranje drugače mislečih, obenem pa borec proti uporabi slednjega atomskega orožja ter zato borec za mir med narodi, in je torej povsem zaslužil — Nobelovo nagrado za mir.

td

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — V mali dvorani Slovenske filharmonije je bil 7. novembra prvi koncert iz letošnjega cikla „Ljubljanski umetniki Ljubljani." Nastopila sta flavtist Boris Čampa in pianist Marjan Lipovšek; izvajala sta dela Kreneka, Hindemitha, Pistona, Poulenca, Roussela, Webra in Martija.

CELJE — V Celjskem Likovnem salonu so 7. novembra razstavili nekaj grafičnih in slikarskih del pokojnega slikarja Vena Pilona iz Ajdovščine. Razstavljena so večinoma starejša dela, nastala v dvajsetih letih in ki jih hrani Pilonova galerija v Ajdovščini.

LJUBLJANA — V Klubu kulturnih delavcev se je 5. novembra predstavil s prvo razstavo samorastnik slikar Ivo Paradžik, ključavničar, ki je dobil nekaj slikarske izobrazbe v večerni šoli pokojnega akademskega slikarja Rajka Slapernika.

LJUBLJANA — V Sloveniji se pripravljajo na praznovanje stoletnice rojstva Ivana Cankarja. Priprave vodi posebna komisija pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva, ki jih seveda snuje tako, da bi se poleg pisatelja Cankarja „enakovredno izrazila tudi njegova družbenopolitična misel." Po tem osnutku bodo Cankarja predstavili ljudstvu kot socialista in političnega aktivista, pri čemer pa bodo opozorili „še na njegovo vlogo in mesto v zgodovini slovenske in evropske literature."

PIRAN — Splošna plovba Piran, slovensko ladjarsko podjetje, je 28. oktobra na Japonskem prevzelo že pred časom kupljeno ladjo, ki so jo prekrstili v „Vrhniko". Ta 23. plovna enota je specialna ladja za prevoz hlodovine, dolga je 150 m, široka 22,4 njena nosilnost pa znaša 18.470 ton. V štiri skladišča more naenkrat naložiti 1847 vagonov tovora. Na prvem potovanju „Vrhnika" vozi žito iz Avstralije v Aleksandrijo, kasneje pa bo v glavnem plula na liniji Jadran-zahodna afriška obala.

MARIBOR — Mariborsko letališče je na mrtvi točki, čeprav je opravljenih okoli 80 odstotkov del. Toda zmanjkalo je denarja in sedaj iščejo pomoči.

ŠKOFJA LOKA — Škofjeloški delegati občinske skupnosti se čutijo prikrajšane, ker jim plačajo za udeležbo na seji le 15 dinarjev, dočim delegati interesnih skupnosti dobijo za sejo kar 50 dinarjev. Sedaj preučujejo možnost, da bi sejnine ukinili in uvedli le povračilo potnih stroškov in povračilo za izgubo zaslužka.

VINSKI VRH — Na Kozjanskem, kjer je bil pred lansko zimo potres, si kljub bobnečim besedam o solidarnostni pomoči niso dosti opomogli in je očitno, da bo za marsikaterega Kozjanca letošnja zima še hujša od lanske. Novih hiš je na Kozjanskem manj, kot bi jih potrebovali in tiste, ki so postavljene, v glavnem niso plod tako opevane „socialistične solidarnosti". In z montažnimi hišicami, ki jih je postavil mariborski „Marles" in ki naj bi bile po pogodbi dograjene v 130 dneh, ni nič boljše: Te hišice za učitelje so na Vinskem vrhu, v Šentvidu pri Planini, na Pristavi in na Kristan vrhu. A so prazne, ker imajo tehnične napake, ki jih „Marles" kljub opominom ne odpravi. Hiše so že več mesecev zgrajene in računi so tudi že plačani, Marles pa ni prav nič rahločuten do učiteljev, ki so se dobesedno ujeli na limanice, kajti šole so v razpise napisale: „Nudimo stanovanja".

NOVO MESTO — Razširitev tovarniških objektov Industrije motornih vozil (IMV) v Novem mestu bo povečala proizvodnjo zmogljivost 50.000 osebnih in 10.000 dostavnih vozil Renault.

Umrli so od 29. oktobra do 6. novembra.

LJUBLJANA — Anton Šafarič, Jože Gerbec, gl. direktor združenih ptt; Jože Foršnarič; Marija Lampič vd. Hruševar, r. Turk; Mara Vovk r. Širca (87), vd. po uč.; Maks Sever kovinobrusač (67); Fani Havliček r. Perc; Josip Bizjak v car. ur. solunski borec; Metoda Vidmar, prof. plesne umetnosti; Franc Možina, komerc. sv. v p.; Dr. Mirko Kambič, zobozdr. v p.; Dr. Franc Kovač, veterinar v p.; Minka Dolenc r. Nadrah; Ana Plestenjak; Rudolf Weber (84); Milan Ponikvar, up.; Slavica Šalah r. Žužek, stevardesa (letalska nesreča); Ana Orehek, gospodinja; Viktorija Skoporc r. Uranič; Zinka Jarc, vd. po pesniku Miranu Jarcu.

RAZNI KRAJI — Lado Gregl, up., Zagorje; Andrej Kozjek, up., Dvor pri Polhovem Gradcu; Alojz Ašič, Krško; Franc Kump (87), pos. Novo mesto; Josip Breznik (91), ravnatelj ženske gimn. v p., Kamnik; Jože Golob, kurjač, Zidani most; Heda Kustler r. Kočevar, Litija; Valentin Kušar, pos., Ježica; Jožica Praprotnik r. Obersnel, Lokev; Jožef Makuc, Bilje; Marija Rotar, Šentvid, Frančiška Voler (82), Celje; dr. Andrej Arnšek, zdrav. v p. (81), Prebold; Maks Peterca (65), Dobrunje; Alojzija Šetina r. Ovčak (81), gostilničarka, Tacen; Karel Sajovic (83), up., Domžale; Antonija Tavčar r. Ručigaj (78), Kranj; Ivan Bravec (90), koroški borec, Lož; Štefan Košir, pos. (85), Zagorje ob Savi; Ivan Pušavec, up., Kranj; Josip Rebula, Štepanja vas; Anton Kokalj, Ihan; Marija Maršič r. Debeljak, Banja loka pri Kočevju; Albina Huber r. Avbelj, Kočevje; Branka Stibilj r. Teršak, Ajdovščina; Ana Demšar r. Ambrožič, Žiri; Doroteja Zupan (85), up., Kovor; Katarina Čedermas r. Kramar (80), Domžale; Jožefa Bark r. Cigale (88), Celje; inž. Mirko Štuhec, Mihalovci; Jože Sotelšek, Brežice; Marija Gale r. Mlakar, Polje; Julij Vodnik (63), ravn. v p., Dravlje; Jožef Zrnec (80), pos., Rudnik; Ivan Pegan (92), Celje; Pavle Ogrin, pos., Stara Vrhnika; Vilma Cvahte r. Inkret, Celje; Angela Simončič r. Feldin (78), Podsreda; Frida Jalen r. Höfferle, Poljane pri Dol. Toplicah; Franc Globočnik, Tržič; Justina Jontes r. Mihelič, Celje, „Sinkovičeva mama" (101), Podčetrtek; inž. Jože Brglez, Rudnik.

Zvesti Bogu in narodu

Ob pristavskem dnevu 16. novembra 1975

Mislim, da še zlepa ni bilo videti toliko in tako presenečenih obrazov kakor prav na zadnji Pristavski dan. To pa zato, ker se je Pristava bliščala: vsa na novo pobarvana, vse počiščeno, narejene so bile gredice in zasajene rože — upajmo, da bodo prijele! — nikjer nobenih kupov zemlje ali gradbenih potrebščin. Res, lepo je bilo stopiti na Pristavo! In vsakdo se je vprašal: kdo pa je vse to naredil ,saj Pristava nima bogvekaj velikih in močnih mecenov. Pa jih ima v svoji mladini, kajti mladi so pod vodstvom neumornega Franceta Jerovška in neutrudnega Bojana Križa dali Pristavi nov obraz. Ko sem jih vprašal, naj povedo, kdo je vse delal, so mi dejali: vi kar napišite, da smo delali mladi, pa je s tem že vse povedano. Torej, naj bodo te skromne besede zunanje priznanje tistega globokega priznanja, ki smo ga vsi čutili.

In prvemu začudenju je sledilo drugo: tam pod streho na kegljišču se je zbrala Slovenska godba iz Ramos Mejía, ki je pod vodstvom Toneta Skubica prišla na pomoč svojemu najbližjemu sosedu. In ne bi bilo narobe, ako prav ob priliki Pristavskega dne ne bi omenili vseh godbenikov, to pa zato, ker se je godba rodila pravzaprav na Pristavi, ko je neugnani Jože Tominc z uspehom pregovoril Toneta Skubica, naj se zavzame za godbo. Torej igrali so: (najprej naštejemo tiste, ki imajo že zvezdico na epuletuškah, se pravi so od začetka zraven) Skubic Miha in Marko, Jakoš Niko, Potočnik Rudi, zdaj pa še drugi: Berlot Peter, Breznikar Marko, Čop Avgust III, Jakoš Peter, Jakoš Marijan, Jeločnik Gusti III, Kočar Marko, Kočar Lojze, Kočar Tomaž, Loboda Marijan II, Medic Franc II, Novak Pavle II, Potočar Joško, Skubic Martin, Vidmar Miha.

Kar lepo število rojakov se je zbralo, ko so začeli odmevati zvoki argentinske koračnice in slovenske državne himne ob dviganju obeh zastav, s čemer se je začela uradna slovesnost. Podali smo se v podružnično kapelo Marije Pomagaj, kjer je msgr. Orehar opravil sv. mašo za vse žive in mrtve dobrotnike Pristave. Mašne molitve je vodil Franc Pernišek. Dan prireditve je sovpadal z obletnico smrti škofa dr. Gregorija Rožmana in z mislijo nanj je msgr. Orehar podal svoj cerkveni nagovor. Poudaril je, da je pokojni škof v okrožnici 24. oktobra 1941 vsem duhovnikom sporočil, kakšno je stanje v takratnih zasedbenih conah in se posebej pomudil pri vlogi, ki jo je v revolucionarni obliki začela izvajati komunistična stranka. Prosil je vse duhovnike, naj najprej veliko molijo, naj ostanejo jasni in zvesti in naj se ne utrudijo. Živeli bomo tako, kakor so nas sveti očetje učili, predvsem bomo pa zvesti svojemu Bogu in svojemu narodu. In tako kakor smo takrat ostali jasni, moramo biti tudi danes. Še bolj pa smo odgovorni zato, da iz nas samih ne bodo izšli ljudje, ki bi šli po poti tistih, ki so nas pregnali z doma. Čuječnost je danes bolj potrebna kot kdajkoli in nihče se ne more odpovedati dolžnostim, ki jih je s svojo prvo odločitvijo prevzel nase.

Med mašo je bilo darovanje za nabavo nove mašne knjige v novi kapeli, za katere čim prešnjo dokončno izdelavo se poleg krajevnega dušnega pastirja g. Lamovška Matija najbolj trudi France Zurc s pomočjo pridnih in neumornih sodelavcev. Naj omenim samo enega izmed njih — Poldeta Goloba — in naj preko njega gre vsa naša zahvala. Tega tihega dela ni mogoče plačati. Zato vsem — boglonaj!

Kot je že navada, je sledilo kosilo. Vsi priznavajo, da na Pristavi znajo skuhati. Tudi to pot je to veljalo. Če bi hoteli našteti ves kuhinjski štab in vse druge pomočnike zraven, bi bilo predolgo. Lepo pa je, da zapišemo: čestitamo in boglonaj! in lepo je tudi, da se je kosila udeležilo tako lepo število rojakov, pa ne samo bližnjih okrog Pristave ali k njej spadajočih, ampak tudi iz drugih slovenskih sosesk Velikega Buenos Airesa.

Kot popoldanski spored sta bila napovedana dva: eden v dvorani, drugi pa na športnem igrišču. Prvega je pričel dr. Jože Krivec in ga tudi ves čas vodil. Uvodoma je pozdravil vse, „ki ste se zbrali na zeleni Pristavi, da s svojo navzočnostjo in dobro voljo počastite naš Pristavski dan." Potem je stopil pred zbrane predsednik odbora na Pristavi France Rant in najprej pozdravil navzoče goste, predsednika NO Miloša Stareta in gospo, delegata dušnih pastirjev msgr. Antona Oreharja, predsednika Zedinjene Slovenije Marijana Lobodo in gospo, zastopnike vseh domov in organizacij, še posebej pa vso mladino. Potem je v nagovoru omenil: „S seboj smo prinesli pristne verske in slovenske nazore, katere hočemo in želimo prepustiti našim mladim, ki so naši nasledniki. Mladina je dolžna priznati in spoštovati prepričanje starejših ter njihove napore na gmotnem in duhovnem polju, mi pa jo moramo vzpodbujati in ji pomagati pri njenem prizadevanju za dosego tega cilja. Z medsebojnim sporazumevanjem se doseže mnogo, največkrat celo vse." Povabil je rojake, naj bi Pristavo čim več in čim bolj pogosto obiskovali, saj je to del slovenske zemlje, kjer si starejši obujamo spomine, mlajši pa povezujejo s svojim rodom, kajti, tako je poudaril, „Bog nam je položil v našo naravo navezanost na družino. Tega nam sovražni komunizem ni mogel odvzeti. Dal nam je tudi navezanost na okolje, v katerem smo preživeli mladost, in pa duhovno povezanost, ki nas trdno drži na zastavljeni si poti. Ta pa je: zvesti Bogu in narodu."

Besedi predsednika Pristave, Franceta Ranta je sledil pevsko-glasbeni nastop otrok ljudskošolskega tečaja dr. Franceta Prešerna, ki so pod spretnim vodstvom gospe Anke Gaserjeve zapeli „V hribih se dela dan", „Marko skače„ in „Vetrič", pa „Pesem kosa", pri kateri sta spremljala na melodiko Marko Gaser in Gabi Rant. Nastopi otrok so vedno prijetni in tako jih je tudi navzoče občinstvo iz vsega srca pozdravilo. Dr. Krivec je zatem napovedal slavnostni govor predsednika Zedinjene Slovenije *Marjana Lobode*. Ta je povedal sledeče uvodne misli:

„Pozdrav in čestitke slovenski skupnosti v tem kraju, ki danes slavi svoj dan — Pristavski dan. Skupaj z vami se veselimo vaših uspehov in občudujemo ta lepi napredek, ki ste ga dosegli v zadnjem letu. V imenu Zedinjene Slovenije, ki je pravni lastnik Pristave, še posebno priznanje in zahvala, da s takim navdušenjem in zavzetostjo upravljate to našo lepo Slovensko pristavo. Čeprav ima sedaj že vsaka krajevna skupnost svoj dom, boste razumeli, da je bila le Pristava tista naša skupna lastnina, na katero smo še danes mnogi nekako čustveno navezani. Zato smo toliko bolj veseli, ko vidimo, da sedaj tudi ta naša Pristava postaja ponosen slovenski dom — središče slovenske skupnosti v Castelarju in okolici, pa s široko odprtimi vrati za vse rojake. Hvaležni smo Vam za to vaše veliko in lepo delo in bodite prepričani, da imate tako v Zedinjeni Sloveniji, kakor v vsej slovenski skupnosti posebno moralno oporo in pomoč. Naj se že doseženim uspehom pridružijo še novi, da bo tako vaša skupnost v tem kraju res lahko polno razvila svoje bogato versko, prosvetno in družabno življenje."

Nato se je govornik spomnil dveh pomembnih dogodkov v letošnjem letu: najprej mednarodnega leta žene in je v tej zvezi dejal: „Dejstvo je, da je zlasti v naših razmerah vsa teža vzgoje otrok predvsem na materi. Družina v kateri je mati dorasla tej nalogi, bo dala narodu dobro vzgojene otroke. Tisti, ki imamo opravka z našo mladino po šolah in organizacijah bi marsikaj lahko povedali, kako se na otrocih pozna dober ali slab vpliv matere. Poudarim samo eno: če slovensko dekle, žena, mati ne bo jasno vedela, kakšna je njena vloga v naši skupnosti, je zastonj vse ostalo delo, bodisi po šolah ali po organizacijah..."

„Naj bi se vse naše žene in matere ob tem mednarodnem letu žene še posebno zavedale svoje prevažne vloge v naši skupnosti in morda kot konkretno dejanje v večjem številu in z več navdušenjem poživile in razvile svojo organizacijo Zvezo slovenskih mater in žena. To ni delo samo za nekatere, ampak za prav vse. Mati v družini podpira tri ogle, mar mislite, da bo v naši veliki družini — skupnosti, drugače?".

Naslednji dogodek, ki ga je omenjal govornik je 30-letnica našega zdomstva. V tem delu govora je poudaril: „Zavestno zavračamo diktaturo K. P. nad slovenskim narodom in zahtevamo zanj popolno politično svobodo, do katere ima vso pravico in v kateri bo vrnjena krivično vzeta čast vsem borcem proti komunistični revoluciji. Brez svobode nič! Oni tam, mi tu! Zdržali smo 30 let v aktivnem odporu proti diktaturi partije, ko smo jim s samim svojim obstojem bili in še bomo kot pekoča vest. Naša največja naloga odslej naprej pa bo to idejo svobode in demokracije predati kot bakljo naši mladini. Doslej je vse delo emigracije slonelo na generaciji, ki je v glavnem prišla iz Slovenije in v veliki večini še doživela komunistično revolucijo. Prihaja čas, ko mora na to mesto stopiti nova generacija, ki je zorela v drugačnih razmerah. Priprava na to spremembo je trenutno ena naših najvažnejših nalog."

V nadalnjih izvajanjih je govornik poudaril, da je v naši skupnosti treba marsikaj popraviti in spremeniti. Vsak, kdor vidi napake je dolžan vse storiti, da se popravijo, pa ne z neodgovornim nerganjem, ampak z odgovornim delom in jasno besedo. Navajal je besede, ki jih je napisal Solženicin: „Morda je prišel čas, ko lahko iz lastnih sil odvrnemo nesrečo s tem, da se sami in vzajemno učimo, da skupno obravnavamo vprašanja, in da smo predvsem strogi do samega sebe!" To dvoje, je nadaljeval govornik, — nam bodi vodilo: Skupno obravnavanje naših perečih problemov in pa strogost do samega sebe, ne eno govoriti, drugo pa delati! Če bomo skupno iskali rešitve problemom in se za njih rešitev iskreno prizadevali, bodimo prepričani, da jih bomo našli. Nobeden ni od tega dela izvzet. Laiki in duhovniki, možje in žene, stari in mladi, preprosti in izobraženi, vsak na svojem mestu in na svoj način. Delajmo, dokler je čas!".

Slavnostnemu govorniku so se vsi navzoči zahvalili za njegove besede z odobravanjem.

Pristavski dan je soupadal s 16. obletnico smrti škofa dr. Gregorija Rožmana. Zato so prireditelji dneva povabili navzočega Miloša Stareta, predsednika Narodnega odbora, ki je ena redkih preživelih prič, ki so še med revolucijo srečavale z dr. Rožmanom na sestankih in razgovorih, da spregovori ob tej obletnici. Miloš Stare je v spontanih besedah pokazal na nekatere značilnosti tiste dobe in osebnost dr. Rožmana. Predvsem je poudarjal, da je dr. Rožman oznanjal resnico, pa ga mnogi niso poslušali. Tudi za današnji svobodni svet je največja nevarnost v tem, da ne prenese resnice.

Besede predsednika NO je dvorana navdušeno pozdravila.

Sledil je nastop deklic, ki so ljubko prikazale delo kuharic kakor jih je naučila gdč. Mija Markež.

Prijetno presenečenje je bil nastop harmonikarjev Avgusta Čopa II. in Marjana Pfeiferja. Zaigrala sta vsak zase nekaj prelepih melodij in oba sta bila deležna krepkega priznanja. Nastopil je tudi fantovski tercet Fini Rok, Pograjc Marijan II. in Rode Janez. V spremstvu kitare so zapeli En glažek vinca rumeni, La paloma, še enkrat si ga nalijem pa Oja, zmiraj vesel. Dodali so še Katrco.

S tem je bil spored v dvorani zaključen in preselili smo se na športni prostor, kjer je ob spremljavi harmonike — Miriam Jereb — Ahčin Jure že urejal svoje učence v folklorno skupino. Zaplesali so naslednji pari: Ahčin Aleks — Kopač Nadi, Batagelj Gregor — Pavšer Lučka, Grohar Marko — Križ Marta, Keber Andrej — Dolinšek Marija, Križ Marko — Čop Sonja, Pavšer Tomaž — Pograjc Alenka, Pavšer Peter — Rant Mirta, Pavšer Daniel — Kremžar Veronika, Pavšer Matija — Kočar Ani, Rant Slavko — Dolinšek Helena, Skvarča Andrej — Kopač Joži, Urankar Marko — Jerebič Veronika. Videli smo pa: Zdaj se vidi, Lepa Anka, Kovtri pa žaklji, Polka je ukazana, Svatbena polka. Priznati je treba lep napredek in obenem zanimanje mladih za sodelovanje, starejšim pa, da so znali nagraditi mlade plesalce z močnim ploskanjem.

Tako je minil uradni del Pristavskega dne. Začela se je družabnost — pravzaprav nadaljevala — kajti ves dan je lep del slovenske skupnosti v Buenos Airesu preživel dan, ki ga je poklonil Gospod zeleni Pristavi. P. R.

Iz Mendoze

Proslava narodnega praznika in dneva slovenske zastave

Okoliščine so nam narekovale, da smo letošnjo vsakoletno proslavo narodnega praznika in dneva slovenske zastave morali nekoliko premakniti. Bila je v nedeljo, 9. novembra.

Najprej smo se v lepem številu zbrali pri popoldanski spominski maši. V slovesnem sprevodu je mašnik — g. J. Horn prispel po cerkvi k oltarju ob spremstvu argentinske in slovenske zastave ter narodnih noš, med zborovim petjem starodavne karantanske hvalnice: „Čast in hvala Bogu Vsemogočnemu..." Med mašo je prepeval zbor, posamezne liturgične dele pa tudi vsi navzoči. Priložnostni govor z domoljubnimi mislimi je imel celebrant g. Horn. Za sklep pa je pod vtisom praznično veličastva in ob mislih na domovino doživeto prikipela iz srca vsem navzočim goreča prošnja:

„Iz solzne doline pozdravi brate, Marija, pred tvoje prečisto srce. O reši naš narod, saj tvoja je last! Ohrani nam vernega naroda čast!..."

Po svetem opravilu smo se po naši običajni navadi zbrali v dvorani našega doma. Oder je bil po zamisli arh. B. Bajuka in režiserja R. Hirscheggerja okusno pripravljen za priložnostno proslavo.

Za uvod je nastopil naš pevski zbor in pod vodstvom prof. B. Bajuka odpel tri domorodne pesmi, ki jih je s primernim komentarjem povezala v enoten šopek gdč. Anica Grintalova. Zapeli so: Klemenčičevo O poglejte, ptičke, na domače njive, kot pozdrav domovini iz daljne Mendoze. Nato je kar sama po sebi privrela iz srca Volaričeva Slovenski svet, ti si krasan!... „Zares nebo te je ljubilo, ko te tako je obdarilo; kako bi te ne ljubil jaz..." In za sklep smo se zamislili v tragično preteklost našega naroda, ki mu zgodovinsko pot začrtava težka usoda s hrepenenjem po svobodi. Zapeli so nam pevci Gregorčičevo Našo zvezdo v Nedvedovi skladbi, ki je izzvenela v mogočno prošnjo: „Pridi, zvezda naša, pridi; jasne v nas upri oči. Naj moj dom te zopet vidi, zlata zvezda srečnih dni!"

Sledil je slavnostni nagovor predsednika Društva Slovencev Staneta Grebenca, ki je očrtal pomen praznika.

Nato so se vrstili nastopi. Najprej so nam otroci iz tečaja deklamirali in zapeli tri domorodne pesmice. Lepo je bilo videti te mlade Slovenčke, ko so deklamirali in peli v naši besedi z zastavicami v rokah.

Sledil je nastop mendoške mladine. Gdč. Bernarda in Helena Hirscheggerjevi sta nam deklamirali Gregorčičevo: Domovini; nato sta štirn Janez in Jožko Šmon dramatično podala Gregorčičevo Naš čolnič. Končno so Jernej Bajda, Kati Grošelj in Slavko Grošelj podali še Ganglovo Slovenska zemlja.

Za sklep je sledila dr. T. Debeljaka „Deklamacija o slovenski zastavi" v avdiovizualni priredbi.

Mogočno je vplival na vse prvi del, ki so ga s traka prenašali zvočniki; besedilo je spremljala glasba in so ga ponazarjali diapozitivi. V sklepnem delu pa je z deklamacijo nastopila ob zastavonoši z našo zastavo slovenska mladina.

In kar zares spontano je iz grl vseh ob spremljavi domobranske godbe zadonela v dvorani „Naprej, zastava Slave!"

Proslava je v splošno zadovoljstvo vseh navzočih dosegla največji uspeh. Udeležili so se je tudi prijatelji iz hrvaške in ukrajinske skupine v Mendozi.

Bb.

Zadnja številka Svobodne Slovenije bo izšla v letošnjem letu 18. decembra v povečani obliki in bo obenem tudi novoletna številka. Vse ustanove, podjetja, domove in organizacije, ki želijo objaviti v tej zadnji številki božična in in novoletna voščila, prosimo, naj nam pošljejo besedilo čim preje, najkasneje do nedelje 14. decembra.

Tudi posamezniki in družine lahko pošljejo v obliki malih oglasov voščila svojim prijateljem in znancem v Argentini in v svetu.

Zaradi božičnih praznikov, novega leta in Svetih treh kraljev, bo izšla prva številka v Novem letu 8. januarja.

Uprava Svobodne Slovenije

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice:

Krst. Krščena je bila 15. novembra v cerkvi Santa María de la Lucila v Martinezu, Julijana Roza Ašič, hči dr. Vitala in dr. Roze roj. Tropea. Botrovala sta arh. Teresa Gazzaniga de Maimone in dr. Rubén Maimone. Srečnim staršem naše čestitke.

SAN MARTIN

Družinska prireditev

V nedeljo, 9. novembra je bila v San Martinu po sv. maši lepa šolska prireditev, posvečena družini. K tej prireditvi je prihitelo zelo veliko rojakov, zlasti staršev, ki so skoraj popolnoma napolnili veliko dvorano v Slovenskem domu v San Martinu. Pod vodstvom voditeljice šole škofa Gregorija Rožmana gdč. Katice Kovač in s sodelovanjem ostalih učiteljic — ge. Saše Golobove, ge. Gizele Šušteršičeve, ge. Nine Pristovnik-Díaz, ge. Marjete Boltežarjeve in gdč. Marte Dimnik, so se vrstile točke pestrega in bogatega programa. Začeli so najmlajši s petjem in deklamacijami in nadaljevali večji učenci in učenke z deklamacijami in recitacijami: Zlata ptička (Makek, Oberžan, Fišer), Ciciban posluša očetovo uro (Smersu, Voršič), Očku (Kahne Metka), Lesena skleda (Jenko Marta). Nato so trije prebrali odstavke o materi, ki so jih napisali dr. Ivan Tavčar (Erbežnik), Ksaver Meško (Petkovšek Kristina), Ivan Cankar (Uršič). Deklamacijo Na Bledu so podali Jenko Monika, Žagar in Podržaj. V sklepni točki je nastopil ves šolski pevski zbor s štirimi novejšimi slovenskimi pesmimi. V imenu navzočih se je nato tajnik Slovenskega doma zahvalil vsemu učiteljstvu za veliko delo, ki ga opravlja že dolga leta s tem, da poučuje slovensko besedo naši mladini. S krepkim ploskanjem so navzoči potrdili to zahvalo.

SLOVENSKA VAS

Zaključek srednješolskega tečaja

Podružnica Srednješolskega tečaja ravn. Marka Bajuka v Lanusu je imela zaključek svojega delovnega leta v četrtek 13. novembra v župnijski dvorani.

Letos je obiskovalo tečaj sedemindvajset fantov in enajst deklet. Peti, to je zadnji letnik, je končalo pet dijakov, dva fanta in tri dekleta. Profesorji so bili sledeči: Drnovšek Rudolf za slovensko slovnico, Gale Anton za zgodovino, Glinšek Ignacij za zemljepis, g. Lenček Ladislav CM za verouk, g. Sodja Franc CM za verouk, slovstvo in govorništvo, Šušteršič Dušan za slovstvo in organizacijo.

Zanimivo je, kar je tudi poudaril gospod Sodja, vodja tečaja, v svojem nagovoru, da je bil obisk tečaja reden; še bolj pa je razveseljivo, da je bila disciplina letos vzorna. Gospod Sodja se je zahvalil profesorjem za njihov trud, staršem in odboru staršev, da so tečaj spremljali s svojim delom. Dijake je spodbujal, češ da naj imajo pogum in naj vztrajajo kljub težavam, recimo popravnim izpitom. Edino na ta način se bodo lahko razvili v skladne osebnosti, pravilno vraščene v slovensko in tukajšnjo kulturo.

Petošolci so se še posebej poslovili. Govorila je gdč. Danijela Zajc, ki se je zahvalila vsem, ki so ta razred spremljali skozi vsa leta. Gospod Sodja jim je dal za slovo knjigo „Pot.“ Res primerno darilo, ki hoče mladim tole povedati: Fant, dekle, poglobita svoje življenje, prisluhnita božji Besedi in odprita svoje srce Ljubezni.

Po zahvali staršev, govoril je Lovre Jan, je sledila še delitev spričeval in nagrad najboljšim dijakom v vsakem razredu; potem je bil prigrizek pri pogrnjenih mizah, ki ga je pripravil odbor staršev.

MEDSEBOJNA POMOČ SLOMŠKOVEGA DOMA

SPOROČA SVOJIM ČLANOM — DA OD 1. JANUARJA 1976 BO:

1) POSMRTNINSKA PODPORA $ 16.000.— (m/n 1.600.000)
2) PRISPEVKI: REDNI ČLANI $ 240.— (m/n 24.000) LETNO.
DOSMRTNI ČLANI $ 180.— (m/n 18.000) LETNO

Do te zvišane posmrtninske podpore imajo člani pravico tri mesece po vplačilu celotnega ali vsaj enega .... medsebojnega obroka.

SPREJETO NA ČLANSKEM SESTANKU 15. 11. 1975.
REFERAT MEDSEBOJNE POMOČI SLOMŠKOVEGA DOMA.

OBVESTILA

SOBOTA, 29. novembra 1975:

V Slovenski hiši ob 20 letna večerja Slov. Kat. Akad. Starešinstva. Vabljeni vsi akademiki izobraženci. Prijave v dušnopastirski pisarni.

V Slomškovem domu zaključna prireditev Slomškove šole.

NEDELJA, 30. novembra 1975:

V Slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 9,30 prvo sveto obhajilo.

SOBOTA, 6. decembra 1975:

V Slovenski hiši ob 18 sklepna prireditev Jegličeve šole s sv. mašo, nastopom in Miklavževim obiskom.

NEDELJA, 7. decembra 1975:

V Slovenski hiši ob 9.30 v cerkvi M. Pomagaj mladinska maša, nato zvezni sestanek SFZ in SDO.

V zavetišču dr. Gregorija Rožmana sv. maša za vse umrle dobrotnike in člane. Po maši prijateljski asado.

V Slomškovem domu ob 20 slovesen prihod sv. Miklavža in obdarovanje otrok.

V Carapachayu zaključek šole ob 19. uri. Nato prihod sv. Miklavža.

SOBOTA, 13. decembra 1975:

Veseli slovenski večer v Slomškovem domu v priredbi madinske godbe.

Otroška počitniška kolonija bo letos potovala v Córdobo k dr. Hanželiču z omnibusi. Odhod bo iz Slovenske hiše 26. decembra 1975, prihod pa 11. januarja 1976. Celotni stroški kolonije so 3.000.— novih pesov.. Polovico prosimo, da plačate do 10. decembra, ostalo pa do 22. decembra.

Pisarna in knjižnica ZS sta odprti vsak dan od 16 do 20.

Slovenska radijska oddaja je vsako nedeljo od 15.30 do 16. ure na radio Antártida.

Že se bliža božič. Spomnimo se s kartico svojih domačih in prijateljev. Zveza slov. mater in žena vam nudi lanske kartice umetnika Franceta Goršeta, ki bodo na razpolago pri vseh odbornicah doma.

Medsebojna pomoč Slomškovega doma je zvišala posmrtninsko podporo. Natančnejše v oglasu.

PRISPEVAJTE
V TISKOVNI SKLAD!

PO ŠPORTNEM SVETU

SLOVENCI NA MAKALUJU

Nepalsko zunanje ministrstvo je 15. oktobra poslalo telegram Planinski zvezi Slovenije, da je istega dne vodja VI. jugoslovanske himalajske odprave Aleš Kunaver sporočil, da je dvema navezama uspelo zavzeti Makalu. Prva je bila naveza Belak-Manfreda; ta dva sta prišla na Makalu (8.481 m, peti najvišji vrh na svetu) 6. oktobra 1975. ob 16,40 uri, 8. oktobra pa je vrh zavzela še naveza Ažman-Zaplotnik.

VI. jugoslovanska odprava na Himalajo je odšla na pot 11. avgusta in teden kasneje so se člani odprave s 300 nosači odpravili pod vznožje Makaluja.

To goro so s severozapadne strani prvi osvojili Francozi leta 1955, drugi vzpon po jugozahodnem grebenu so opravili maja 1970 Japonci. Potem pa so poskušali goro po novi smeri osvojiti Slovenci v jeseni 1972, a je prišla naveza Ažman-Maležič le do 8.100 m, nakar se je morala vrniti. Spomladi 1974 so se poskusili Čehi, a so odnehali pri 8.000 m, prav tako ni uspela leta 1974 avstrijska odprava pa tudi ne mednarodna odprava, ki jo je vodil v jeseni 1974 Stamberger (ZDA). Pri tej odpravi je sodeloval tudi Slovenec Maležič, ki je v navezi z vodjem dosegel višino 7.800 metrov.

JUGOSLOVANSKA nogometna reprezentanca je v tretji kvalifikacijski skupini za uvrstitev v tekmovanje za evropsko prvenstvo, 15. oktobra v Zagrebu premagala Švedsko s 3:1. S to zmago je ekipa najresnejši favorit, saj je v petih tekmah zbrala 8 točk. Prvi gol je zabil Slovenec Brane Oblak, ostala strelca pa sta bila Vabec in Vladič.

JUGOSLOVANSKI REKORDER v metu krogle Ivan Ivančič, ki ima že 33 let, si je vso sezono prizadeval preseči svoj višek 19,77 m, pa mu ni uspelo. V Beogradu je 12. oktobra spet poskusil in je dvakrat presegel svoj rekord z metoma 19,86 in 19,77. Toda veliko je bilo razočaranje tekmovalca, ko so pri uradnem tehtanju krogle ugotovili, da je za 26 gramov prelahka in tako novi rezultati ne bodo priznani.

OD VSEPOVSOD

VARČNI ŠVICARJI — Po sporočilu mednarodnega združenja hranilnic, so švicarji najbolj varčni. Če bi vse prihranke delili s številom prebivalstva, bi dobili podatek, da ima vsak švicar na hranilni knjižici 4.830 dolarjev. Njim slede prebivalci ZDA s 3.570 dolarji prihranka na prebivalca, švedska (2.634), Belgija (2.592), Japonska (2.480) in Avstralija (2.050).

SOVJETSKI ŽITNI PLAN NI USPEL. Letošnjo žetev v SZ so „načrtovali“ na 215.700.000 ton, s čemer bi krili vse potrebe. Toda ni jim šlo po „planu“, ušteli so se kar za 45.700.000 ton. Od julija je SZ na kapitalističnem zahodu kupila že nad 18.000.000 ton žita za prehrano in za krmljenje, od tega v ZDA 10.000.000 ton, ostalo pa v Kanadi in Avstraliji. Ob tem pa se ZDA prizadeva doseči daljnoročen sporazum, po katerem naj bi ZDA dobavljale Sovjetiji žito, ta pa v zameno nafto ZDA. Pogajanja niso pripeljala še do uspehov; razen tega pa je sindikat pristaniških delavcev v ZDA proti velikim prodajam žita, ker bi preveč podražile kruh na domačem trgu.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires
Argentina
T. E. 69-9503
Uredniški odbor:
Miloš Stare, Pavel Fajdiga, dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B) — FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775 — TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382..

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino $ 440.— (44.000), pri pošiljanju po pošti $ 460.— (46.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE

DR. GREGORIJA ROŽMANA

V nedeljo, 7. dec. 1975 ob 11,30 sv. maša za vse umrle člane in dobrotnike, nato skupni asado.

Postavili bomo smrečico vrhu zgradbe in to proslavili s pristnim „LIKOFOM“.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

specialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

LUKY

RUTA 205 FTE. ESTACION TEL. 295-1197 — **EZEIZA**
AVDA. 25 de MAYO 136 — **C. SPEGAZZINI**
ALMAFUERTE 3230 a 1 cuadra Municipalidad — **SAN JUSTO**
AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62 TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz) — **LOMAS DE ZAMORA**

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Ludvik Puš (42)

NA DOLGO POT

Nekaj tednov po božiču je nastopila doba utrjevanja zrahljanega zdravja in odvijanje napetih živcev. Oba sva bila potrebna miru in odpočitka, pa tudi redilne in izdatne hrane, da bi se nadomestile izgubljene energije.

K škofijski palači v Celovcu je tamkajšnji jetnik, ne sicer za železnimi zapahi, pa vendar oropan svobode, osebno trpel z nama v času moje ječe in se močno razveselil, ko ga je dosegla novica o moji izpustitvi iz zapora. Kadar je Minka bila na robu obupa in ni bilo od nikoder rešilnega žarka, se je zatekla k ljubljanskemu škofu — jetniku v palači, iskajoč pri njem tolažbe in bodrila. Vedno je našla oboje, zakaj mož pod „težo križa“ je nosil v prsih globoko čuteče srce za križ drugih in je radodarno delil iz globočine svojega srca uteho in mir. In neomajno zaupanje v Očeta v nebesih.

Ravno za božič je bil dobil iz Amerike velik, dragocen CARE paket. Ni ga prevzel zase ampak ga je poslal nemudoma na moj naslov. Kako sva bila presenečena, ko zagledava postrežčka z dvokolesnim vozičkom porivati svoje vozilo z velikim paketom na vseh straneh označenim z velikimi črkami CARE, proti naši hiši! Za koga neki bi bil tak paket? Ali ima v hiši kdo kakega sorodnika v Ameriki, ki se ga je za praznike spomnil s tako primernim darilom? Te pakete smo poznali. Preden je bilo najinega ugibanja konec, potrka in pred vrati stoji mož s paketom. Vpraša, če se pišem tako in tako, potem vzdigne zavitek in ga položi v sobi na mizo, da je kar zaškripala od starosti in teže bremena.

„To pošilja prevzvišeni škof dr. Rožman za božič.“

Namesto da bi bil sam posegel po izbranih in zares zelo dragocenih slaščicah in visoko redilnih živilih v velikem zavitku, je pomislil na naju in vse odstopil nama, čeprav je bilo znano, da škofijska miza ni obilno pogrnjena. Ali nismo nekoč brali, da so tako delali svetniki?

Dolgo sva potem uživala dobrote ameriškega paketa. Bil je res velik in se ni zlepa prišlo do dna. Pri tem pa hvaležno mislila na visokega dobrotnika, čigar darilo je bilo zavoljo njegove očetovske skrbnosti še bolj imenitno. Pomagalo nama je ravno skozi zimo, sneg in mraz, ko se ni bilo mogoče iz Celovca nikamor ganiti. Da bi bila z vsem tem v skladu tudi soba, sem vse stene kar strokovnjaško obložil do polovice visoko z lepim stenskim papirjem, da je izgledala kot na novo preslikana in prečiščena. Tako ugoden vtis je napravila, da je škof Rožman ob prvem obisku presenečen vzkliknil, ko je stopil vanjo:

„Kako lepa in prijazna je vajina soba!“ čudno se nama je zdelo, da tako misli, v resnici je bilo vse prej kot to.

Za naju je bila še lepša in še bolj prijazna zato, ker sva bila v nji zopet skupaj po strašni, tragični ločitvi, in sva vsak trenutek skupnega življenja sedaj uživala z dvojnim in trojnim užitkom.

Kaj, kako in kje znova začeti?

Čas se ne da ustaviti, da bi ga človek za nekaj mesecev ali let porinil nazaj, potem pa ga navil in spet spustil v tek. Teče svojo pot brez prestanka in kar je preteklega, je pač minilo in se ne more priklicati nazaj in ponoviti. Ono leto intenzivnega sodelovanja pri listu Koroška kronika in čebelarskega učiteljevanja pri Reparjevih v Velinji vesi je dokončno mimo; vsako obnavljanje preteklega bi bilo podobno postani jedi, ki se sicer lahko prekuha, a izgubi svoj prvotni okus. Vrnitev v Rož? še manj. Gospodinjska šola se je začela, je srečno stekla in teče naprej brez moje pomoči, čeprav bi sestre rade videle, da se vrnem. Toda po dogodku lanskega oktobra bi sploh ne bilo pametno niti misliti na povratek v Št. Jakob, kjer se med podeželskim ljudstvom spomin na tak fenomenalen dogodek, kot je bila moja ugrabitev in odstranitev iz Roža, zlepa ne izbriše. Kar je bilo, je bilo, treba se je ozreti po novem, drugačnem delu, zakaj čas neprenehoma pušča staro in prinaša novo. Prinaša nove možnosti in nove priložnosti, samo poiskati jih je treba in se jim prilagoditi.

(Bo še)

KINTA SLOGA

Del Cielito 279 — Villa Udaondo

KOPALNA SEZONA 29-11-1975 do 14-3-1976

Vstopnina:	Odrasli	Mladinska
Nedelje in prazniki	$ 60.—	$ 30.—
Med tednom	$ 35.—	$ 15.—
Mesečna vstopnica	$ 250.—	$ 125.—
Sezonska vstopnica	$ 600.—	$ 300.—

Otroci, do 12. leta v spremstvu staršev zastonj, sicer s pismenim dovoljenjem staršev in sezonsko ali mesečno vstopnico očeta ali matere. Mladinska velja od 12. do 18. leta. — Kinta bo odprta vse dni, od 9. do 21. ure razen ob torkih, ko bo zaprta zavoljo čiščenja. Vstop na kinto je dovoljen samo članom zadruge in njihovim družinam s posebno izkaznico, katero dobite za $ 15.— v zadružni pisarni ali na kinti in proti plačilu odgovarjajoče vstopnine. Prosimo, ne vabite na kinto ljudi, ki niso člani zadruge!

UPRAVNI ODBOR K. Z. SLOGA z. o. z.

Umrla je 13. t. m. v 69 letu starosti moja sestra — že tretja v dobi enega leta, gospa:

Anica Sicherl, roj. Debeljak

žena šolskega upravitelja v Predoslah pri Kranju v p.

„Odšla sem tja, da vidim obličje božje.“ (Psalm 41)

Pokopali so jo v Kranju.

V imenu sorodnikov
Dr. Tine Debeljak

Buenos Aires, 20. nov. 1975.